

Περιεχόμενα

1 Το Σώμα

Τι είναι η ανατομία 26

Πως μπορεί να μελετηθεί η μακροσκοπική ανατομία; 26

Σημαντικοί ανατομικοί όροι 26

Απεικόνιση 26

Τεχνικές διαγνωστικής απεικόνισης 29

Απεικόνιση πυρηνικής ιατρικής 33

Ερμηνεία της εικόνας 33

Απλή ακτινογραφία 33

Αξονική τομογραφία 34

Μαγνητική τομογραφία 34

Απεικόνιση πυρηνικής ιατρικής 35

Ασφάλεια κατά την απεικόνιση 35

Τα συστήματα του σώματος 35

Σκελετικό σύστημα 35

Χόνδρος 35

Οστό 36

Αρθρώσεις 41

Δέρμα και περιτονίες 47

Δέρμα 47

Περιτονία 47

Μυϊκό σύστημα 48

Καρδιαγγειακό σύστημα 49

Λεμφικό σύστημα 51

Λεμφαγγεία 51

Λεμφαδένες 51

Λεμφικά στελέχη και πόροι 52

Νευρικό σύστημα 54

Κεντρικό νευρικό σύστημα 54

Λειτουργικές υποδιαιρέσεις του ΚΝΣ 55

Σωματική μοίρα του νευρικού συστήματος 55

Σπλαγχνική μοίρα του νευρικού συστήματος 58

Άλλα συστήματα 68

Κλινικές περιπτώσεις 71%

2 Ράχη

Γενική επισκόπηση 74

Γενική περιγραφή 74

Λειτουργίες 75

Στήριξη 75

Κίνηση 75

Προστασία του νευρικού συστήματος 76

Συστατικά μέρη 76

Οστά 76

Μύες 78

Σπονδυλικός σωλήνας 78

Νωτιαία νεύρα 78

Σχέσεις με άλλες περιοχές 80

Κεφαλή 80

Θώρακας, κοιλία και πύελος 80

Άκρα 81

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα 81

Διαφορά μήκους μεταξύ σπονδυλικής στήλης και νωτιαίου μυελού 81

Μεσοσπονδύλια τρήματα και νωτιαία νεύρα 82

Νεύρωση της ράχης 83

Τοπογραφική ανατομία 84

Σκελετικό υπόβαθρο 84

Σπόνδυλοι 84

Μεσοσπονδύλια τρήματα 92

Οπίσθια διαστήματα μεταξύ των σπονδυλικών τόξων 92

Αρθρώσεις 97

Αρθρώσεις μεταξύ σπονδύλων στη ράχη 97

Σύνδεσμοι 100

Πρόσθιος και οπίσθιος επιμήκης σύνδεσμος 100

Ωχροί σύνδεσμοι 100

Επακάνθιος σύνδεσμος και αυχενικός σύνδεσμος 100

Μεσακάνθιοι σύνδεσμοι 101

Μύες της ράχης 104

Επιπολής ομάδα ραχιαίων μυών 104

Μέση ομάδα ραχιαίων μυών 109

Εν τω βάθει ομάδα των ραχιαίων μυών 109

Υπνιακοί μύες 117

Νωτιαίος μυελός 119

Αγγεία 119

Μήνιγγες 121

Διάταξη των ανατομικών στοιχείων στο σπονδυλικό σωλήνα 123
Νωτιαία νεύρα 125

Επιφανειακή ανατομία 129

Ανατομία της επιφάνειας της ράχης 129
Απουσία πλάγιων κυρτωμάτων 129
Κύρια και δευτερεύοντα κυρτώματα στο οβελιαίο επίπεδο 129
Χρήσιμα μη σπονδυλικά σκελετικά οδηγία σημεία 129
Εντοπισμός ειδικών ακανθωδών σπονδυλικών αποφύσεων 129
Προσδιορισμός των κάτω ορίων του νωτιαίου μυελού και του υπαραχνοειδούς χώρου 132
Εντοπισμός μεγάλων μυών 133

Κλινικές περιπτώσεις 135

3 Θώρακας

Γενική επισκόπηση 140

Γενική περιγραφή 140

Λειτουργίες 141

Αναπνοή 141
Προστασία ζωτικών οργάνων 141
Χώρος διόδου ανατομικών μορφωμάτων 141

Τμήματα που απαρτίζουν το θώρακα 141

Θωρακικό τοίχωμα 141
Άνω θωρακικό στόμιο 142
Κάτω θωρακικό στόμιο 142
Διάφραγμα 142
Μεσοθωράκιο 144
Υπεζωκοτικές κοιλότητες 144

Σχέση με άλλες περιοχές 144

Τράχηλος 144
Άνω άκρο 145
Κοιλιά 145
Μαστός 146

Σημαντικές ανατομικές δομές 146

Θ4/5 σπονδυλικό επίπεδο 146
Φλεβικές παρακάμψεις από αριστερά προς τα δεξιά 147
Μεταμερής νευραγγειακή τροφοδοσία του θωρακικού τοιχώματος 148
Συμπαθητικό σύστημα 149
Εύκαμπτο τοίχωμα και κάτω θωρακικό στόμιο 150
Νεύρωση του διαφράγματος 150

Τοπογραφική ανατομία 152

Μαστική χώρα 152

Μαστός 153

Μύες της μαστικής χώρας 155

Θωρακικό τοίχωμα 156

Σκελετικό υπόβαθρο 156
Μεσοπλεύρια διαστήματα 162

Διάφραγμα 172

Αρτηριακή τροφοδοσία 172
Φλεβική αποχέτευση 173
Νεύρωση 173

Κινήσεις του θωρακικού τοιχώματος και του διαφράγματος κατά τη διάρκεια της αναπνοής 173

Υπεζωκοτικές κοιλότητες 174

Υπεζωκότας 174
Πνεύμονες 178

Μεσοθωράκιο 191

Μέσο μεσοθωράκιο 191
Άνω μεσοθωράκιο 219
Οπίσθιο μεσοθωράκιο 229
Πρόσθιο μεσοθωράκιο 237

Επιφανειακή ανατομία 237

Επιφανειακή ανατομία του θώρακα 237
Αρίθμηση των πλευρών 237
Επιφανειακή ανατομία του μαστού στις γυναίκες 238
Προσδιορισμός της θέσης μορφωμάτων με βάση το Θ4/5 σπονδυλικό επίπεδο 238
Προσδιορισμός της θέσης μορφωμάτων στο ανώτερο μεσοθωράκιο 239
Προσδιορισμός των ορίων της καρδιάς 239
Θέσεις ακρόασης των καρδιακών ήχων 240
Προσδιορισμός των ορίων των υπεζωκοτικών κοιλοτήτων, των πνευμόνων, των υπεζωκοτικών κόλπων και των λοβών και σχισμών των πνευμόνων 240
Ακρόαση των πνευμονικών ήχων 243

Κλινικές περιπτώσεις 246

4 Κοιλιά

Γενική επισκόπηση 258

Γενική περιγραφή 258

Λειτουργίες 259

Περικλείει και προστατεύει μεγάλα σπλάγχνα 259
Αναπνοή 259
Μεταβολές της ενδοκοιλιακής πίεσης 259

Μέρη που αποτελούν την κοιλιά 260

Τοίχωμα 260
Κοιλιακή κοιλότητα 261
Κάτω θωρακικό στόμιο 263
Διάφραγμα 263

Είσοδος της πυέλου 263

Σχέσεις με άλλες περιοχές 265

Θώρακας 265

Πύελος 265

Κάτω άκρο 266

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα 266

Τοπογραφική κατανομή των κοιλιακών σπλάγχων στο ενήλικο άτομο 266

Δέρμα και μύες του πρόσθιου και του πλάγιου κοιλιακού τοιχώματος και θωρακικά μεσοπλευρία νεύρα 268

Η βουβωνική χώρα είναι μια ευένδοτη περιοχή του πρόσθιου κοιλιακού τοιχώματος 268

Ο1 σπονδυλικό επίπεδο 271

Το γαστρεντερικό σύστημα και τα προσαρτήματά του τροφοδοτούνται με αίμα από τρεις μεγάλες αρτηρίες 273

Φλεβικές παρακάμψεις από αριστερά προς τα δεξιά 273

Όλη η φλεβική αποχέτευση του γαστρεντερικού συστήματος διέρχεται από το ήπαρ 275

Τα κοιλιακά σπλάγχνα νευρώνονται από ένα μεγάλο προσπονδυλικό πλέγμα 277

Τοπογραφική ανατομία 278

Επιφανειακή τοπογραφία 278

Διάρθρωση σε τέσσερα τεταρτημόρια 278

Διάρθρωση σε εννέα περιοχές 278

Κοιλιακό τοίχωμα 280

Επιπολής περιτονία 280

Προσθιοπλάγιοι μύες 282

Εξωπεριτοναϊκή περιτονία 285

Περιτόναιο 285

Νεύρωση 287

Αρτηριακή αιμάτωση και φλεβική αποχέτευση 290

Λεμφική αποχέτευση 290

Βουβωνική χώρα 290

Βουβωνικός πόρος 293

Βουβωνοκήλες 296

Κοιλιακά σπλάγχνα 300

Περιτόναιο 300

Νεύρωση του περιτοναίου 301

Περιτοναϊκή κοιλότητα 301

Όργανα 306

Αρτηριακή αιμάτωση 336

Φλεβική αποχέτευση 345

Λεμφική αποχέτευση 349

Νεύρωση 350

Οπίσθια κοιλιακή χώρα 357

Οπίσθιο κοιλιακό τοίχωμα 357

Σπλάγχνα 364

Αιμοφόρα αγγεία 374

Λεμφικό σύστημα 380

Νευρικό σύστημα στην οπίσθια κοιλιακή χώρα 382

Συμπαθητικά στελέχη και σπλαγχνικά νεύρα 382

Επιφανειακή ανατομία 389

Επιφανειακή ανατομία της κοιλίας 389

Προσδιορισμός των εξωτερικών ορίων της κοιλίας 389

Εντόπιση του επιπολής βουβωνικού δακτυλίου 389

Προσδιορισμός του επιπέδου των οσφυϊκών σπονδύλων 391

Εντόπιση μορφωμάτων που βρίσκονται στο Ο1 σπονδυλικό επίπεδο 392

Εντόπιση της θέσης μεγάλων αιμοφόρων αγγείων 392

Χρησιμοποίηση των κοιλιακών τεταρτημορίων για την εντόπιση μεγάλων σπλάγχων 392

Προσδιορισμός των επιφανειακών περιοχών στις οποίες αντανακλάται το προερχόμενο από το έντερο άλγος 393

Εντόπιση της θέσης των νεφρών 393

Εντόπιση της θέσης του σπλήνα 395

Κλινικές περιπτώσεις 396

5 Πύελος και περίνεο

Γενική επισκόπηση 408

Γενική περιγραφή 408

Λειτουργίες 408

Περιέχει και στηρίζει την ουροδόχο κύστη, το ορθό, τον πρωκτικό σωλήνα και τις αναπαραγωγικές οδούς 408

Αποτελεί βάση στήριξης των ριζών και των έξω γεννητικών οργάνων 410

Συστατικά μέρη 410

Είσοδος της πυέλου 410

Τοιχώματα της πυέλου 411

Έξοδος της πυέλου 411

Το έδαφος της πυέλου 412

Κοιλότητα της πυέλου 413

Περίνεο 413

Σχέση με άλλες περιοχές 414

Κοιλία 414

Κάτω άκρο 415

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα 417

Η κοιλότητα της πυέλου προβάλλει προς τα πίσω 417

Οι ουρητήρες διασταυρώνονται στην πύελο με σημαντικά ανατομικά μορφώματα 417

Ο προστάτης στους άνδρες και η μήτρα στις γυναίκες βρίσκονται μπροστά από το ορθό 418

Το περίνεο νευρώνεται από τμήματα της ιερής μοίρας του νωτιαίου μυελού 418

Τα νεύρα σχετίζονται με οστά 419

Η παρασυμπαθητική νεύρωση από τα 12 έως 14 επίπεδα του νωτιαίου μυελού ελέγχει τη στύση 419
 Μύες και περιτονία του εδάφους της πυέλου και του περινέου αλληλοδιαπλέκονται στο τενόντιο κέντρο του περινέου 419
 Η πορεία της ουρήθρας διαφέρει στους άνδρες και στις γυναίκες 419

Τοπογραφική ανατομία 420

Πύελος 420

Οστά 420
 Αρθρώσεις 427
 Προσανατολισμός 428
 Διαφορές ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες 429
 Ελάστων πύελος 429
 Σπλάγχχνα 439

Περίνεο 477

Όρια και οροφή 477
 Πρωκτοϊσχιακοί βόθροι και τα πρόσθια κολπώματά τους 477
 Πρωκτικό τρίγωνο 480
 Ουρογεννητικό τρίγωνο 480
 Επιφανειακά χαρακτηριστικά των έξω γεννητικών οργάνων 485
 Σωματικά νεύρα 488
 Σπλαγγχνικά νεύρα 488
 Αιμοφόρα αγγεία 490
 Αρτηρίες 490
 Φλέβες 493

Επιφανειακή ανατομία 494

Επιφανειακή ανατομία της πυέλου και του περινέου 494
 Προσανατολισμός της πυέλου και του περινέου στην ανατομική στάση 494
 Προσδιορισμός των ορίων του περινέου 494
 Εντοπισμός μορφωμάτων στο πρωκτικό τρίγωνο 494
 Εντοπισμός μορφωμάτων στο ουρογεννητικό τρίγωνο στις γυναίκες 495
 Εντοπισμός μορφωμάτων στο ουρογεννητικό τρίγωνο στους άνδρες 497

Κλινικές περιπτώσεις 501

6 Κάτω άκρο

Γενική επισκόπηση 508

Γενική εισαγωγή 508

Λειτουργίες 509

Υποστήριξη του βάρους του σώματος 509
 Κινητικότητα 510

Συστατικά μέρη 511

Οστά και αρθρώσεις 511
 Μύες 512

Σχέσεις με άλλες περιοχές 514

Κοιλία 515
 Πύελος 516
 Περίνεο 517

Βασικά δεδομένα 517

Το κάτω άκρο νευρώνεται από οσφυϊκά και ιερά νωτιαία νεύρα 517
 Νεύρα που σχετίζονται με οστά 520
 Επιπολής φλέβες 520

Τοπογραφική ανατομία 521

Οστέινη πύελος 521
 Άνω άκρο του μηριαίου οστού 524
 Άρθρωση του ισχίου 528
 Δίοδοι προς το κάτω άκρο 531
 Νεύρα 533
 Αρτηρίες 536
 Φλέβες 537
 Λεμφαγγεία 538
 Εν τω βάθει περιτονία και σαφηνές τρήμα 539
 Μηριαίο τρίγωνο 541

Γλουτιαία χώρα 542

Μύες 543
 Νεύρα 546
 Αρτηρίες 549
 Φλέβες 550
 Λεμφαγγεία 550

Μηρός 550

Οστά 551
 Μύες 555
 Αρτηρίες 564
 Φλέβες 566
 Νεύρα 567
 Άρθρωση του γόνατος 570
 Κνημοπερονιαία άρθρωση 578
 Ιγνυακός βόθρος 578

Κνήμη 580

Οστά 581
 Αρθρώσεις 582
 Οπίσθιο διαμέρισμα της κνήμης 582
 Έξω διαμέρισμα της κνήμης 590
 Πρόσθιο διαμέρισμα της κνήμης 592

Πόδι 596

Οστά 596

Αρθρώσεις 600
 Ταρσαίος σωλήνας, καθεκτικοί σύνδεσμοι και τοπογραφική κατανομή των μεγάλων ανατομικών μορφωμάτων στην περιοχή των σφυρών 607
 Ποδικές καμάρες 608
 Πελματιαία απονεύρωση 609
 Ινώδη έλυτρα των δακτύλων 610
 Ραχιαίες απονευρώσεις των δακτύλων 610
 Αυτόχθονες μύες 611
 Αρτηρίες 617
 Φλέβες 620
 Νεύρα 620

Επιφανειακή ανατομία 623

Εισαγωγή στην επιφανειακή ανατομία των κάτω άκρων 623
 Αποφυγή κάκωσης του ισχιακού νεύρου 623
 Εντοπισμός της μηριαίας αρτηρίας στο μηριαίο τρίγωνο 624
 Εντοπισμός ανατομικών μορφωμάτων γύρω από το γόνατο 625
 Προσδιορισμός της θέσης των περιεχομένων του ιγνυακού βόθρου 626
 Εντοπισμός του ταρσαίου σωλήνα – της πύλης εισόδου στο πόδι 626
 Αναγνώριση τενόντων στην περιοχή των σφυρών και στο πόδι 627
 Ανεύρωση της ραχιαίας του ποδιού αρτηρίας 627
 Κατά προσέγγιση προσδιορισμός της θέσης του πελματιαίου αρτηριακού τόξου 628
 Μεγάλες επιπολής φλέβες 629
 Σημεία ψηλάφησης σφύξεων 630

Κλινικές περιπτώσεις 631

7 Άνω άκρο

Γενική επισκόπηση 642

Γενική περιγραφή 642

Λειτουργίες 642

Τοποθέτηση του χεριού 642
 Το χέρι ως μηχανικό εργαλείο 644
 Το χέρι ως αισθητικό όργανο 644

Συστατικά μέρη 644

Οστά και αρθρώσεις 644
 Μύες 646

Σχέσεις με άλλες περιοχές 648

Λαιμός 648
 Ράχη και θωρακικό τοίχωμα 648

Βασικά στοιχεία 648

Νεύρωση από αυχενικά και ανώτερα θωρακικά νεύρα 648

Νεύρα σχετιζόμενα με οστά 651
 Επιπολής φλέβες 652
 Προσανατολισμός του αντίχειρα 652

Τοπογραφική ανατομική 653

Ωμος 653

Οστά 653
 Αρθρώσεις 659
 Μύες 667

Οπίσθια χώρα της ωμοπλάτης 668

Μύες 669
 Δίοδοι προς την οπίσθια χώρα της ωμοπλάτης 671
 Νεύρα 673
 Αρτηρίες και φλέβες 673

Μασχάλη 674

Είσοδος της μασχάλης 674
 Πρόσθιο τοίχωμα 675
 Έσω τοίχωμα 679
 Έξω τοίχωμα 680
 Οπίσθιο τοίχωμα 680
 Πύλες εισόδου στο οπίσθιο τοίχωμα 681
 Έδαφος 683
 Περιεχόμενα της μασχάλης 683

Βραχίονας 700

Οστά 700
 Μύες 704
 Αρτηρίες και φλέβες 706
 Νεύρα 708

Άρθρωση του αγκώνα 712

Αγκωνιαίος βόθρος 717

Αντιβράχιο 719

Οστά 720
 Αρθρώσεις 721

Πρόσθιο διαμέρισμα του αντιβραχίου 724

Μύες 724
 Αρτηρίες και φλέβες 728
 Νεύρα 731

Οπίσθιο διαμέρισμα του αντιβραχίου 733

Μύες 733
 Αρτηρίες και φλέβες 738
 Νεύρα 738

Το χέρι 739

Οστά 740
 Αρθρώσεις 743
 Καρπιαίος σωλήνας και μορφώματα της περιοχής του καρπού 744
 Παλαμιαία απονεύρωση 745
 Βραχύς παλαμικός 745
 Ανατομική ταμπακοθήκη 747
 Ινώδη δακτυλικά έλυτρα 748
 Τενόντιες απονευρώσεις των εκτεινόντων 749
 Μύες 749
 Αρτηρίες και φλέβες 755
 Νεύρα 758

Επιφανειακή ανατομία 764

- Επιφανειακή ανατομία του άνω άκρου 764
- Οστικά οδηγία σημεία και μύες της οπίσθιας χώρας της ωμοπλάτης 764
- Επισκόπηση της μασχάλης και εντοπισμός των περιεχομένων της και σχετικά μορφωμάτων 765
- Εντοπισμός της βραχιόνιας αρτηρίας στον βραχιόνιο 766
- Ο τένοντας του τρικεφάλου βραχιονίου και η θέση του κερκιδικού νεύρου 766
- Αγκωνιαίος βόθρος (πρόσθια όψη) 766
- Αναγνώριση τενόντων και εντοπισμός μεγάλων αγγείων και νεύρων στο κατώτερο τμήμα του αντιβραχίου 767
- Φυσιολογική όψη του χεριού 769
- Θέση του καθεκτικού συνδέσμου των καμπτήρων και του παλίνδρομου κλάδου του μέσου νεύρου 770
- Κινητική ενέργεια του μέσου και του ωλένιου νεύρου στο χέρι 771
- Προσδιορισμός των θέσεων του επιπολής και του εν τω βάθει παλαμιαίου τόξου 771
- Σημεία ελέγχου σφύξεων 771

Κλινικές περιπτώσεις 773

8 Κεφαλή και λαιμός

Γενική επισκόπηση 781

Γενική περιγραφή 781

- Κεφαλή 781
- Λαιμός 783

Λειτουργίες 784

- Προστασία 784
- Η κεφαλή περιέχει τα ανώτερα τμήματα της αναπνευστικής και πεπτικής οδού 784
- Επικοινωνία 784
- Τοποθέτηση της κεφαλής 784
- Σύνδεση άνω και κάτω αναπνευστικής και πεπτικής οδού 785

Συστατικά μέρη 785

- Κρανίο 785
- Αυχενικοί σπόνδυλοι 786
- Υοειδές οστό 786
- Μαλθακή υπερώα 787
- Μύες 788

Σχέσεις με άλλες περιοχές 789

- Θώρακας 789
- Άνω άκρα 789

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα 790

- Σπονδυλικά επίπεδα A3/4 και A5/6 790
- Η αεροφόρα οδός στον λαιμό 790

Εγκεφαλικά νεύρα 790

Αυχενικά νεύρα 792

Λειτουργικός διαχωρισμός πεπτικής και αναπνευστικής οδού 793

Τρίγωνα του τραχήλου 795

Τοπογραφική ανατομία 796

Κρανίο 796

Πρόσθια επιφάνεια 796

Πλάγια επιφάνεια 798

Οπίσθια επιφάνεια 800

Άνω επιφάνεια 800

Κάτω επιφάνεια 800

Μέσο τμήμα 802

Κρανιακή κοιλότητα 805

Θόλος του κρανίου 805

Βάση της κρανιακής κοιλότητας 806

Μήνιγγες 814

Η σκληρά μήνιγγα του κρανίου 814

Αραχνοειδής μήνιγγα 817

Τοπογραφική διάταξη των μηνίγγων και των διάμεσων χώρων 817

Ο εγκέφαλος και η αιμάτωσή του 820

Ο εγκέφαλος 820

Αρτηρίες του εγκεφάλου 822

Φλεβική απορροή 828

Εγκεφαλικά νεύρα 836

Οσφρητικό νεύρο [I] 836

Οπτικό νεύρο [II] 836

Κοινό κινητικό νεύρο [III] 838

Τροχλιακό νεύρο [IV] 839

Τρίδυμο νεύρο [V] 839

Οφθαλμικό νεύρο [V₁] 840

Άνω γναθικό νεύρο [V₂] 840

Κάτω γναθικό νεύρο [V₃] 840

Απαγωγό νεύρο [VI] 840

Προσωπικό νεύρο [VII] 840

Αιθουσοκοχλιακό νεύρο [VIII] 841

Γλωσσοφαρυγγικό νεύρο [IX] 841

Πνευμονογαστρικό νεύρο [X] 842

Παραπληρωματικό νεύρο [XI] 842

Υπογλώσσιο νεύρο [XII] 843

Πρόσωπο 846

Μύες 846

Παρωτίδα 852

Νεύρωση του προσώπου 854

Αγγεία του προσώπου 858

Τριχωτό της κεφαλής 862

Στιβάδες 862

Νεύρωση 863

Αγγεία 865

Λεμφική απορροή 866

Κόγχος 866

Οστέινος κόγχος 867

Βλέφαρα 868
 Δακρυϊκή συσκευή 871
 Σχισμές και τρήματα 873
 Ειδικά περιτονιακά χαρακτηριστικά 875
 Μύες 875
 Αγγεία 880
 Νεύρωση 882
 Βολβός του οφθαλμού 886

Το ους 892

Έξω ους 892
 Μέσο ους 896
 Έσω ους 902

Κροταφικός και υποκροτάφιος βόθρος 907

Οστέινο υπόστρωμα 909
 Κροταφογοναθικές αρθρώσεις 912
 Μασητήρας μυς 914
 Κροταφικός βόθρος 915
 Υποκροτάφιος βόθρος 917

Πτερυγοϋπερώιος βόθρος 928

Οστέινο υπόστρωμα 928
 Πύλες 929
 Περιεχόμενα 930

Λαιμός 935

Περιτονία 935
 Επιπολής φλεβική απορροή 938
 Πρόσθιο τρίγωνο του τραχήλου 939
 Οπίσθιο τρίγωνο του τραχήλου 955
 Ρίζα (βάση) του τραχήλου 962

Φάρυγγας 971

Οστέινο υπόστρωμα 973
 Φαρυγγικό τοίχωμα 974
 Περιτονία 977
 Διαστήματα του φαρυγγικού τοιχώματος και δομές που διέρχονται από αυτά 977
 Ρινοφάρυγγας 978
 Στοματοφάρυγγας 978
 Λαρυγγοφάρυγγας 980
 Αμυγδαλές 980
 Αγγεία 980
 Νεύρα 980

Λάρυγγας 982

Χόνδροι του λάρυγγα 983
 Εξωγενείς (ετερόχθονες) σύνδεσμοι 986
 Ενδογενείς (αυτόχθονες) σύνδεσμοι 987
 Αρθρώσεις του λάρυγγα 988
 Λαρυγγική κοιλότητα 989
 Ενδογενείς (αυτόχθονες) μύες 991
 Λειτουργία του λάρυγγα 993

Αγγεία 995

Νεύρα 996

Ρινικές κοιλότητες 997

Έξω τοίχωμα 998
 Περιοχές 999
 Νεύρωση και αιμάτωση 999
 Οστέινο υπόστρωμα 1000
 Εξωτερικό τμήμα της ρινός 1003
 Παραρρινικοί κόλποι 1003
 Τοιχώματα, έδαφος και οροφή 1005
 Μυκτήρες 1009
 Χοάνες 1009
 Πύλες 1009
 Αγγεία 1011
 Νεύρωση 1013
 Λεμφαγγεία 1015

Στοματική κοιλότητα 1015

Πολλαπλή νεύρωση της στοματικής κοιλότητας 1015
 Οστέινο υπόστρωμα 1016
 Τοιχώματα: οι παρειές 1020
 Έδαφος 1021
 Γλώσσα 1022
 Οροφή – υπερώα 1032
 Στοματική σχισμή και χείλη 1039
 Στοματοφαρυγγικός ισθμός 1041
 Οδόντες και ούλα 1041

Επιφανειακή ανατομία 1046

Επιφανειακή ανατομία της κεφαλής και του λαιμού 1046
 Ανατομική θέση της κεφαλής και κύρια οδηγία σημεία 1046
 Εντοπισμός μορφωμάτων σε σχέση με τα A3/A4 και A6 σπονδυλικά επίπεδα 1047
 Προσδιορισμός των ορίων των πρόσθιων και οπίσθιων τραχηλικών τριγώνων 1047
 Εντοπισμός του κρικοθυρεοειδούς υμένα 1048
 Προσδιορισμός των ορίων του θυρεοειδούς αδένου 1048
 Κατά προσέγγιση προσδιορισμός της θέσης της μέσης μηνιγγικής αρτηρίας 1049
 Κύρια γνωρίσματα του προσώπου 1051
 Ο οφθαλμός και η δακρυϊκή συσκευή 1051
 Έξω ους 1052
 Σημεία σφύξεων 1053

Κλινικές περιπτώσεις 1055